

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2022

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΓΕΛ

ΘΕΜΑ Α

A1. Ο συγγραφέας στο κείμενο αναφέρεται στη σπουδαιότητα της ιστορικής γνώσης. Αρχικά, επισημαίνει ότι το παρελθόν συνδέεται με το παρόν, καθώς εκείνο διαμορφώνει το πνευματικό, ηθικό και κοινωνικό περιβάλλον του σήμερα, επιδρώντας στον πολιτισμό. Επιπλέον, η γνώση του προβάλλει τη δράση των προγόνων, ενώ εξασφαλίζει την κατανόηση του παρόντος και της συλλογικής ταυτότητας. Τέλος, λειτουργεί ως μέσο αποφυγής των λαθών των προγενέστερων, αλλά και αυτογνωσίας και καθορισμού μελλοντικών στόχων.

ΘΕΜΑ Β

B1.

A) ΛΑΘΟΣ

B) ΛΑΘΟΣ

Γ) ΣΩΣΤΟ

Δ) ΣΩΣΤΟ

Ε) ΣΩΣΤΟ

B2. α. Ο τίτλος του κειμένου συνιστά ευθεία ερώτηση μερικής άγνοιας που εισάγεται με το ερωτηματικό επίρρημα «γιατί;». Από τον τίτλο δεν απουσιάζει το ρήμα, το οποίο μάλιστα τίθεται σε υποτακτική ενεστώτα και σε α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο, προκειμένου να ενεργοποιηθεί η σκέψη του δέκτη κι ο ίδιος να

προβληματιστεί σχετικά με την καθολικότητα της αναγκαιότητας γνώσης της ιστορίας διαχρονικά. Ο τίτλος είναι σύντομος, περιεκτικός και σαφής και εμπεριέχει το θέμα του κειμένου. Το ενδιαφέρον του αναγνώστη προσελκύεται και το ερώτημα απαντιέται από τον συγγραφέα στο κείμενο, επομένως ο τίτλος επιτυγχάνει τον επικοινωνιακό του ρόλο και είναι δηλωτικός του περιεχομένου του κειμένου.

β. Η χρήση του ευθέος λόγου στο τέλος της προλογικής παραγράφου καθιστά το ύφος πιο ζωντανό και παραστατικό και μειώνει την απόσταση που χωρίζει τον πομπό από τον δέκτη, προσδίδοντας οικειότητα στο κείμενο και μεταδίδοντας το μήνυμα πιο αποτελεσματικά. Επιπλέον, δίνεται έμφαση στο βασικό ερώτημα που θέτει το κείμενο, δηλαδή στην αναγκαιότητα της γνώσης της ιστορίας. Με τη μορφή ερωτήματος («Γιατί, κύριε,... ιστορία;») και με τη χρήση μικροπερίοδου λόγου («Εμείς κοιτάμε... μέλλον») παρατίθενται αυτούσια τα λόγια των μαθητών του συγγραφέα, ο οποίος μέσω του ευθέος λόγου αξιοποιεί την εμπειρία του ως καθηγητή, για να κεντρίσει το ενδιαφέρον ήδη από τον πρόλογο του κειμένου, το οποίο αποκτά διαλογική μορφή, προφορικότητα και αμεσότητα στη διατύπωση.

B3. Πρόθεση της Δημουλά στο απόσπασμα της ομιλίας της είναι να ευαισθητοποιήσει τον ακροατή για τον ρόλο που διαδραματίζει η επέτειος στη διατήρηση της μνήμης. Για το σκοπό αυτό προβαίνει στη χρήση συγκεκριμένων γλωσσικών στοιχείων:

- Χρήση μεταφορικής γλώσσας: «...συντονίζει τον ηρωισμό με το βηματισμό της σημαίας.», που κάνει το κείμενο πιο γλαφυρό και εύληπτο, τον λόγο πιο αποτελεσματικό και το ύφος πιο ζωντανό και οικείο, διεγείροντας πατριωτικά συναισθήματα.
- Προσωποποιήσεις: «παρελαύνουν οι Θερμοπύλες», «τα θηλάζει εκείνη η παλιά φωτογραφία σου.», που προσδίδει συναισθηματικό τόνο, παραστατικότητα και αμεσότητα.
- Χρήση αποσιωπητικών: «αυτές κι αν δε θέλουν να ξεχαστούν...», που δηλώνουν τη συναισθηματική φόρτιση της συγγραφέως και την επιθυμία της να μην εξομολογηθεί τις αναμνήσεις της για τις απώλειές της.

Επιπλέον στο κείμενο εντοπίζονται:

- Επαναλήψεις: «γενέθλια γενέθλια γενέθλια», που δίνουν έμφαση στη σημασία του επετειακού χαρακτήρα των γενεθλίων και στο πέρασμα του χρόνου.
- Χρήση α' ενικού ρηματικού προσώπου: «Για να επανέλθω ...», «... ας πω...», που προσδίδει υποκειμενικότητα, βιωματικό χαρακτήρα και εξομολογητικό τόνο στο κείμενο.
- Ασύνδετο σχήμα: «τιμά τους ήρωες... κάθε αγνοούμενο.», που προσδίδει ρυθμό και ταχύτητα στον λόγο, δημιουργώντας συνειρμούς με παραστατικό και άμεσο τρόπο.
- Παρομοίωση: «...είναι ένα δωρεάν μεταφορικό μέσον με το οποίο μεταφέρεται το πολυπληθές παρελθόν εδώ στο παρόν.», στο οποίο η επέτειος αποδίδεται σαν μεταφορικό μέσο που ταξιδεύει τους ανθρώπους στον χρόνο, προσδίδοντας πλαστικότητα στον λόγο.

Κ.ά.

ΘΕΜΑ Γ

Στο διήγημα η αφηγήτρια παρουσιάζει την ιστορία του ταγαριού, το οποίο αποτελεί οικογενειακό κειμήλιο και μαρτυρεί την ιστορία της οικογένειάς του. Το ταγάρι έχει μεγάλη συναισθηματική αξία, καθώς συνδέει τρεις γενεές.

Κειμενικοί δείκτες:

- Πρωτοπρόσωπη αφήγηση: «Το βρήκα», «το έδειξα», «έχω το όνομά της»: κάνει τον τόνο προσωπικό.
- Ανάδρομες αφηγήσεις: «Στα φοιτητικά της χρόνια... οικολογικές ανησυχίες επίσης.», «Μου διηγήθηκε τα... λυχναριού.»: επισημαίνεται η ιστορία του ταγαριού.
- Ευθύς λόγος: «Πράγματα για μια ζωή»: τονίζεται η σπουδαιότητα του ταγαριού για τη γιαγιά.
- Περιγραφή: «Ήταν βαμμένο με φυτικές βαφές και είχε ωραία λαμπερά σχέδια.»: αναπαριστάται το ταγάρι.

Κ.ά.

Προσωπικά θα κρατούσα το ταγάρι και θα το φρόντιζα σαν ιερό κειμήλιο, γιατί αυτό θα μου υπενθύμιζε τις ρίζες μου και την παράδοση της οικογένειάς μου, της οποίας εγώ είμαι τώρα η συνέχεια. Το ταγάρι θα με έκανε να νιώθω συναισθηματική ασφάλεια και θα με συγκρατούσε από τα όποια νεανικά παραστρατήματα, φωτίζοντάς μου τον δρόμο που θα επέλεγα να ακολουθήσω.

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΑΡΘΡΟ

Χρήση γ' ρηματικού προσώπου, κυριολεκτική γλώσσα, αντικειμενικότητα, ενημερωτικός χαρακτήρας.

ΤΙΤΛΟΣ: «Εις σε προστρέχω... μνήμη του παρελθόντος»

ΠΡΟΛΟΓΟΣ:

- Αφόρμηση από τη διαπίστωση του συγγραφέα στο κείμενο – Επαναδιατύπωση θέσης.
- Παραδοχή της αδιαφορίας του σύγχρονου ανθρώπου, ειδικά του νέου, για τη μελέτη της ιστορίας.
- Επισήμανση της σημασίας της ιστορικής γνώσης και διαβεβαίωση της ύπαρξης αποτελεσματικών βιωματικών τρόπων καλλιέργειας του ενδιαφέροντος για το ιστορικό παρελθόν.

Α' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ:

- Διαμορφώνονται οι πεποιθήσεις, οι αξίες και κοινωνικές κανόνες του σήμερα. Ευρύτερα συμβάλλει στη διαμόρφωση του πολιτισμού.
- Η ιστορία εμπνέει το σεβασμό στο παρελθόν και τους εκφραστές του. Αναδεικνύεται η συνεισφορά των προγόνων στην ποιότητα της δικής μας ζωής. Παρέχονται πρότυπα αξία για μίμηση και υπέρβαση.
- Μέσω της γνώσης του παρελθόντος κατανοείται καλύτερα το παρόν. Το παρελθόν και το παρόν συνδέονται άμεσα, δεν υπάρχουν ανεξάρτητα. Το παρελθόν προδιαγράφει και το μέλλον.
- Τονώνεται η εθνική ομοψυχία, συγκροτείται η συλλογική και η εθνική ταυτότητα.
- Αποτρέπεται η επανάληψη των λαθών του παρελθόντος.

- Όταν κάποιος έρχεται σε επαφή με τις ρίζες του, μπορεί σε βάθος να προσεγγίσει τον εαυτό του, να αποκτήσει αυτογνωσία και να θέσει στόχους για το μέλλον. Η ιστορία αποτελεί το έναυσμα για κάποιον που ποθεί να βαδίζει στην καινοτομία.

Β' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

- Επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους.
- «Υιοθέτηση» μνημείων.
- Ερευνητικές εργασίες.
- Προβολή εικόνων, ταινιών και βίντεο, χρήση των νέων τεχνολογιών.
- Επαφή με τις ιστορικές πηγές, κριτική διερεύνησή τους και δημιουργική αξιοποίησή τους.
- Διοργάνωση εκδηλώσεων και ενεργός συμμετοχή σε αυτές. Θεατρικές παραστάσεις στις οποίες θα δραματοποιούνται ιστορικά γεγονότα.
- Προφορική ιστορική αφήγηση από ηλικιωμένους που έζησαν ιστορικά γεγονότα. Επαφή με τις μαρτυρίες τους.
- Ανάγνωση «ιστορικής» λογοτεχνίας.
- Αξιοποίηση κάθε ευκαιρίας σύνδεσης του παρόντος με το παρελθόν και κατάργηση της αποστήθισης του ενός βιβλίου.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ:

Ανακεφαλαίωση-συμπέρασμα: Η μελέτη της ιστορίας και η γνώση του παρελθόντος έχει μεγάλη σημασία για την πνευματική μας συγκρότηση, την κοινωνική μας υπόσταση και τη συνέχειά μας. Ωστόσο η στροφή μας προς αυτή τη διαχρονική αξία θα πρέπει να γίνει με βιωματικό τρόπο. Ειδικά σε μια αλλοτριωτική εποχή κατά την οποία η εθνική φυσιογνωμία απειλείται να αλλοιωθεί η ιστορική μνήμη είναι επιτακτική ανάγκη να διατηρηθεί ζωντανή.